

Második évfolyam.

Ugy látszik, sem Fowler rendszere, — sodronykötelekkel, sem Halkett eszméje — vas- vagy fasínekkal, földünk kiterjedése s a néha beálló gabonaelosás mellett, magyarországi viszonyainkra minden módosítás nélkül nem alkalmazható.

Alig kétkedhetni, hogy egy gyakorlatilag mivel magyar gazdának, és e szakban különösen kiképzett magyar gépésznek elköltése Angolországba, az eddigi gépekben, melyek épen jelen havakban foglalkál el leginkább, munkaközben tanulmányozása végett, legegyszerűbb mód lenne azok bevezetését honunkba könnyíteni; elnéve attól, hogy szellemi és anyagi haladásunk ily képviseltetése Angolországban, a jelen körülmények közt, félreismertelen előny hazánkra nézve.

Borostyánkö, őszelőben 1860.

Egan Eduárd.

Újabb fejlemények.

— Mint iparosainkat általában, de különösen a kezdeményező fiatalabbakat érdekel, közülük az „Iparosok lapja”ból a következő című jelentési cikküket: Némely legújabbak az iparrand köréből. Több előfordult tényekből eredőleg a magas ministerium az új ipar némely szakaszai iránt következő fölvilágosításokat adott. Ha valamely iparizlet két hatóságának egyező ítélete által betitkált, vagy a hozzá szükséges engedély megadatik, aziránt lehet még fölébb is, t. i. a ministeriumhoz is folyamodni; mert az új iparrand az első bíróságának a fölsőbb által is helyben hagyott ítélete ellen való folyamodtatást csak a 38. és 150-ik szakaszokban világosan kijelölt esetekben tiltja meg; honnan következik, hogy egyéb esetekben a még fölébb folyamodtatás nyitva áll. Továbbá ha az özvegyek meghalt férjének fizetési feladatjait, szabad iparoknál ugyanazt jelenti, engedélyezettéknél pedig új engedélyt eszközölni tartoznak, mert a régi jelentés és régi engedély alapján tovább folytatás csak kivételesen van megengedve. A pótkávér-mérés az italmérségi jogokhoz tartozván, kétségen kívül ízhetséres nézve engedélyt igényel.

— A „Kerti Gazdaság” 38-dik száma jegyzékét közli azon gyümölcsfa-csemetéket, melyek a magyar kertészeti társulat r. palotai kertjében folyó év tavaszán nemesítetve, e folyó őszszel 1—4 láb magas példányokban eladtak. Különösen van sokott pomológ nevekkel ellátva: 2770 darab almafa-csemete 331 fajban, 2286 darab körte-csemete 344 fajban, 1104 darab őszibarack-csemete 44 fajban, 910 darab kajszicsemete 12 fajban, 484 darab szilva-csemete 58 fajban, 854 darab cseresznye s még 90 fajban, mintegy 800 darab díofa egy éves, mintegy 5000 darab eperté két éves. Ára darabonként 16 kr., társulati tagok, kik éves tagsági díjakat már befizettek föle áron, azaz nyolc kr.-ban rendelhetik meg, és ezek a nemtagok fölfűttséggel bírnak. Begyűjtési díj darabonként 1 kr., 25 darabon fölfűttséggel 2 frt. Megrendelések a titkári hivatalnál, vagy személyesen a társulat csarnokában az árak előjegyzésével történnek.

— Új selyembogar. Lyonban kísérletet tettek egy más selyembogárral (Bombyx cynthia), mely nem a szederfán, hanem egyfaj növényeken is megél. A kísérlet jól töltött ki. Selyme ugyan nem oly finom, mint a szederfanyelvény, hanem azért jó jövedelmet ígér. Az új bogár az agyvezezt köcsmetét készíti, mely finomságára s értékre az eddigi selyem és a legszebb gyapjú közt áll, mely azért a selyemmel nem versenyezhet, hanem a „szegények selyme” elnevezést azért megérdemli.

— Agyag mint rozsdá ellenző. — Párisban a községtanácsnak egy egyszerű közmunkás az agyagföldet ajánlotta a vízvezető és légszűrő csöveknek a rozsdától megóvására; minthogy tapasztalá, hogy mindenütt, hol ily csövek megszűldeztettek, azok a rozsdától által csakhamar emésztettek, holott ha ily csövek agyagföldbe tettek azok a rozsdától mentve maradtak. Ő tehát e csöveket egyszerűen az által menti meg a rozsdától, hogy azokat agyagfölddel beborítja. A szolgálat, melyet ez által Páris városnak tett oly tekintélyesnek vétett, hogy a községtanács és munkásnak 1000 vagy állítólag 1500 frank évi nyugdíjzt rendelt életfolytáig.

Tárogató.

— Múlt hó utolsó napjának reggelén megdöbbentő gyászír futotta át villámként városunkat. Bieber Nándor helybeli tekintélyesb ügyvédnek egyike, golyó által vetett végtét életének. — Az eset közérzetet, de még általánosb eszadulatt idézett elő. Sokan nem foghatják meg, mikép lehet valakinek 36 éves korában, ép, egészséges testalkat, férfiasan szép külső, biztos keresetforrás és tökéletesen rendezett vagyonállás mellett — öngyilkosságra vetemednie! — Pedig vannak a kebelnek fájdalmai, melyek elviselhetetlenebbek az anyagi szükségesség gyűtrő érzeténél. S aztán valamint mindennek az ég alatt, vagy a lélekörönk is ki van szabva határa, melyen ha túléli, a szenvedés sulya alatt lerokad a lélek. Nem ismertük közlelebről az elhunytat, de ama búskomolyság, mely kedélyállapotát jellegző, s ama keseredett kifakadások, melyek meglehetősen baráti előtt hazafüzi

kebeléből néha kitörték, sejtünknek engedik, hogy a megboldogultnak lelkeben is olyenné fájdalom volt, mely ellen az elpanaszolás vizsgálatása sem nyújthat enyhülést. Mondják, a halálát közvetlen megelőző napokban említi, hogy megúnta életét, s még föbe lövi magát. Mi más esetben a szélhűdés vagy gutaütés, ugyanazon öntudatlan eszköz volt itt a halál kezében az új, mely a fegyvert elsléte. Kárhozthatjuk e az órási fölgyet, mely századokok által diadalmasan dacolt a viharok dühével, hogy a gyökérén rágódo fűreg évrégre kidöntö. Szerencsétlen barátunk sem bírta tovább terhet, s ki dobna reá követ azért, mert lerogyott lelkifájdalmának sulya alatt. Földi maradványát folyó hó l-én számos tisztelővel tömördek népség kísérte nyughelyére. Kifáradt, pihenő vágyott, elment nyugodni. Nyugodjék hát békével!

§ Előre is kijelentjük, hogy szörnyű érdemes, amit most elmondani akarunk. Egy hold-mezővársárhelyi levelező csudalatos fölfűldözéseket tett, mikkel ama híres görög bölcsész módjára — lelkesülten telelarmázza — szerencsére csak a „Napkelet” piros borítékját. Örömlött dagadt kebellet sietek tudósítani — nyugmond — e kedvelt lap nagyrádeműl közönségét arról a kedves titiményről, hogy megtörtént a Csongrád vármegyében engedélyezett hangversenyek elsője, a Dugonics-szoborra. — Kmetty István volt a lelkes rendező, ki először (mi a tatár?) pendítte meg az eszmét: Szeged szobrot emeljen nagyfiának! Ha Várhely legálább is Bessarabiában s a levelező Dumas papa volna, akkor megfoghatnánk ezt az egész dolgot. A t. levelezőnek oly nagy az ő homályossága, hogy Bernát Gazsiként bátran lehetne mellszobrot faragui belőle. Hát szerente Várhelyen volt az első hangverseny e célra, ott tették le az első alapot; legálább mi ugy értjük, miután K. urat állítja ez eszme első megpendítőjének. — Nagyon homályosan mutat a levelező ur pápaszeme, azért beösszán meg nekünk, ha kötelességünknek tartjuk azt világosabbra tisztítani. — Csak azt akarjuk neki mondani, hogy egy kissé más ember vetette meg első hangversenyével e szobor alapját, akit Reményinek hínak, amely után némi sikerrel történtek már előadások ugyan e célra műkedvelők és színészek; aztán meg már innen onnan félrevesz és szép eszme megszűltetett, és pedig nem a vásárhelyi hangversenyre elméljében, hanem a „Szegedi Híradó” lapján. Ezt talán csak épen a levelező ur nem tudta, no de azért neki mint egyes embernek inkább megbocsátatnánk; de nem a „Napkelet”nek, hogy közügyeinkben ily nagy figyelemlességet áru el. Már most K. urnak is csak bajt szereztek, miután neki kötelességévé tették a szerénységén ejtett csorbát a „Napkelet”ben nyilvánosan helyreírni. — Mindezeknek utána pedig nagyon tisztuljék a „Napkelet”et és az ő bíles levelezőjét.

§ Ismerőseink egyike levelet kapott közlebb Szabadkáról, melynek zárszáva egészen közérdekű: „Végre tudósított önt, hogy itt körülslit utaztamban igen meglepett, midőn egy kávéházban egy slárgé-fürge ember a legnagyobb rábeszélő tehetséggel hozzá fogott ostromolni, kezében aláírási ívet tartva, a Dugonics-szoborra kértetvén. Furcsa dolog, midőn a bitangokot ennyire bátorítja a társadalom becsületes tagjainak elnézése.”

100. — Mint halljuk szombatban lesz Molárné jutalomjátéka, s ez alkalomra „Maresa az ezred leánya” fog adni. Molárné többször láttuk e szerephelyen oly kedvesen játszani, hogy az akkor még Hetényi Laurát legjobban szerettük eme szerep jelmében magunk elé vissza képzelnünk, midőn körünkől távozott, — s most midőn mint Molárné érkezett meg, reméljük, nem fogja a szegedi lelkes közönség kevesebb figyelemre méltatni. Azonban nagyon szeretnénk, ha még szombaton nem kezdenék meg a jutalomjátékok sorozatát s e darab adását inkább másik szombatra halasztanák. Ezt a társulat s a jutalmazott iránti részvételel mondjuk.

100. — Postajegyek, bélyeg- és sorsjegyek járnak kézről kézre, mint váltó pénzek; ezen fölül vannak Stróbl és Kátai-féle utalványjegyek, melyek a piaci forgalomba is csakhamar behatoltak, amár az egyikfelének nyelvet nem értik; no de rajta az „oroszlan” s ennek meg van a maga bitele és tekintélye.

§ A hitelintézeti sorsjegyek e hó 1-én ismét egy húzást értek, melyben a 200,000 frtos főnyeremény az 1860 series 17-ik számára esett. A múlt nyárhóli húzások e sorsjegy helybeli Politzer Salamon arany- és ékszerárny birtokában volt, ki azt Hercebergől Pestre kapta cladsára. Hihető, hogy ismét az több nevezett által jutott más kézbe s a főnyeremény ezuttal hazánk egyik halandóját gazdagította.

§ Zarkavölgyi táncművészlinc egy „Tánc-tanítási jelentést” bocsátott ki, melyben figyelemre méltatja a t. e. bűlgyeket és urakat, hogy f. hó 16-ától a táncny teremében nyilvános táncgyakorlati iskolát szándékozik nyitni, s ott a jelenben divatozó magyar, francia és lengyel táncok,

valamint a múlt farsangra általa szerkesztett és köztetsést nyert magyar fűzértánc is, egészen új rendezéssel, fognak taníttatni. Tanulójegy 5 órára 1 frt, látogatójegy 80 kr. o. é. Mi ez árakat kissé fölemelteknek találunk, különösen az utóbbit; hiába mi nem tagyunk ellensége a táncnak, a magyar táncnak épen nem; mert ez is nemzeti-ségünk egyik kiegszítő része — de a mostani világban még sem költethünk annyit táncra, midőn anyai közvelen érdeklő dolgok veszik igénybe a hazafi erszenyét. Egyébíránt Zarkavölgy ur kijelenté, hogy az egész jelentés elhamarkodott volt, és hogy némi módosítások fognak történni. Különösen közlése folytán jelenthetjük a t. közönségnek, hogy ő nem is egyedül lesz, hanem a már előlított is rég ismert Szőlőssy urral egyetvetve, működenek e táncgyakorlatok vezetésében. Legjobb is egyetértve működőnk, miután így a gyorsabb siker reményében — bizonyosan ők is nagyobb partolást remélhetnek.

§ Egyik igen kedves hazánkfiától egy pesti levél fékszik előtünk, melyben legnagyobb örömlátra írja, hogy az egyetemi fatalság közérdekű szellemi mozzanatait figyelemmel kísérvén, azt időnkint lapunk számára leírja. — A P. Hírök — így szól a levél egy helye — azon idítványa, hogy a téllenség elkerülése végett, az egyetemen magyar előadások tartassanak, az eddig egybeseregelt fiatalok közt a legelénkebb viszhangra talán s legközlebb ez ígyben kérelmem fognak járulni a t. tanár urakhoz. — Biz a nem fog ártani, mert akik már lón vannak az ifjakból, sokáig nem költethetik pénzüket hiába, az otthon lévőik pedig e határozatlan állapot miatt semmibe sem foghatunk, mi lelkeket foglalkoztatna.

§ Olvastuk azon tárgyaknak sorozatát, melyek a horvátországi, slavoniai és határőrvidéki szűnkölődők javára rendezett jótékony sorsjáték nyeményét képezzék. Minthogy a kisorsolás még csak folyó őszhó 31-én lesz, figyelemre vetjük azokat, kiknek módjukban áll és még nem bírnának ilyennel, hogy szerencsén maguknak ez 50 kros sorsjegyekből, miután a jótékony cél mellett oly nagyszámú gazdag és érdekes nyemények kecsesgetnek, mik egyedül is elég vonzerővel bírnak, hogy egyará fíllt jó helyre tegyünk.

— A pesti egyetem meggyújtását elhalasztó rendeletet, a függőben levő nyelvkérdésen, mint e rendszabály alapján kivül, az „O. D. P.” levelezője még más fontos okkal is indokolja, mely véleménye szerint abban áll: hogy az ország tízfűvéri fatalsága ép a jövő őszhóban a fővárosról távolítottassék. Nem akarjuk a közlelő napieseményekre, a köztudomás szerint titeltő jellemű nyilatkozatnyoknál a legmozgékonyabb s alkalmaszathatób elemet bevezetni. Ide számítják: a prot. kerületeknek őszhó 10-én Pesten tartandó sz. gyűlést, — s ez ezt megelőző prot. tanárok értekezletét, melyre az ország minden részéből számos szakfűrt gyűlt egybe; továbbá őszhó napjaiban a Széchenyi-hegyen az ország primása által történendő kápolnaszentelés; mindenképp föltűt pedig a Széchenyi-emlékűnnepélyt, melyet a magyar tudós társaság fog őszhó nőtőfében tartani. E mozzanatok birhatatják a kormányt, hogy az egyetemet bizonytalan időre zárva tartsa. — E sületlenségkére pompásan jegyzi meg a „Pesti Hírök”: „Hogy lehet a közhatalmat oly gyöngének rajzolni, hogy az egy kápolnaföltszentelés miatt egyetemetek föltűgesszen.”

— Az ország herceprimása, mint a „Pesti Hírök”nek írják, az esztorgoni zsinaton kimondta, hogy a nemzeti visélet ellen (a papoknál t. ill.) semmi kifogása sincsen, csak a szímben legyen tekintet a pap állására; sőt a mentét régi jogába is visszahelyezték, amennyiben telen páp diszruhának jelölték ki.

— Temesvárról írják a P. Naplónak, hogy azokon kivül, kiket lapunk is elősorolt, még Banovics József és Holly Ernő urak is elfogatják és Csehszországba bekebelezettek. — Azt is írják, hogy ámbár a „Dejtel”nek mint szerkesztőjét, mind kiadóját elvitték, a lap továbbra is rendes megjelenéséről gondoskodik va.

— Bácskából írják a P. H.-nek, hogy a már ismert nevűken kivül Bajáról még Papp Zsigmond mérnök, Gaál Péter, Fazekas J. és N. Fábán Pál kereskedő és Mándik Márk magánzó urak bebebelezettek Csehszországba. Irják továbbá, hogy Korányi Gyúzó ur Pestről, Zomborban, hol látogatásra volt, hasonlóan elfogatott, s Sopronban, az ottani es. kir. országos törvényész egy fölségárlással vádlott pécsi bányai védőének a védelmet magyar nyelven kívni nem engedvén, a vádlottat védelem nélkül elmarasztalta az elenne emelt vádban.

— Kecskeméten Korobót Antal nevű adóhivatali ellenő — miután 5380 frtot elslakszított — eltlnt. E hó 11-én vasuton Cegléd fölé indult, azóta nem látatott. Híszik, hogy szándéka van Olaszország valamely önkéntes csapatába járhatni.

— A P. Napló figyelemrezteti az illetőket egy magyar kezűnyvre, mely különösen kereskedelmi tanodákban nélkülözhetlen. Ez Fogarasi János tudós nyelvészünk munkája. Az egyszerű és kettős könyvvel alapszabályai, mely kinyomtatva, még 1847-ben ment vizsgálát alá s mostanig ott van.

az általam a Dugonics-szobor javára szerkesztendő emlénté kiadási költségei biztosítása végett rendezett hangversenyekről.

Bevégzém körutamat, szent kötelességemnek tartom nem csak a megtartott hangversenyekről számadást adni, hanem köszönetet is szavazni azon lelkes honfiaiunknak és honfiainak, kik e vállalatot kivételén segítenek s azt nekem könnyítve s a hangversenyeket fűnyessé tevék.

Köszönetet szavazok továbbá azon szives honfiainak, kik a pénztárnál térhet és gondok viselését elvállalni nem vonakodának.

Fogadják köszönetemet a szentesi kaszinó ezidőszérián lelkes elnöke és Csongrád város községi elnöke által szives polgármestere az illető helyiség díj nélkül átengedéseért.

Köszönetet mondok még a h.-m.-vársárhelyi, szentesi és csongrádi zenetársulatok vezetői-

nek, kik díj nélkül szíveskedtek működni hangversenyemben.

Háttra van még jelenítem a hangversenyek jövedelmét.

Vársárhelyen volt a bevétel összesen 51 forint; a kiadás — ide nem érve a jegyek, a program és az emlékbélyeg nyomatási költségeit — 40. forint 15 kr.; maradt 10 forint 15 kr. o. é.

Szentesen a bevétel 35 forint 40 kr., a kiadás 22 forint, tiszta 13 forint 40 kr. o. é.

Csongrádon volt a bevétel 25 forint 20 kr., a kiadás 17 forint 10 kr. o. é.

Levonta most már a három városból bejött 30 forint 35 król a 16 forint nyomatási költséget, maradt 14 forint 35 kr. Ehez adva az utólagosan beérkezett 2 forint, és a már Szegeden e célra adott 8 forint, az egész jövedelem 24 forint 35 kr., mi ha kis mérvben is, de elegendő a „Dugonics emlékeztető” című emlékkönyv megindítására.

Megjegyzem végre, miszerint: szolgáljon e jelentés a „Szegedi Híradó” ezidei 78-ik számában megjelent hangversenyeimre és honfiai becsületemre vonatkozó soraira feleletül.*)

Kmetty István.

* E jelentésül látjuk, hogy K. I. ur hangversenyeit Vársárhelyen, Szentesen és Csongrádon nem is a Dugonics-szobor javára, hanem valami emlékkönyv megindítására adta. Látjuk továbbá, hogy a három városban az összes bevétel 111 forint 60 kr., az összes kiadás — mindamellett, hogy Szentesen és Csongrádon a helyiség díj nélkül engedték át a zenekarkor a három városban „díj nélkül” szíveskedtek működni hangversenyben — mégis 56 forint 35 kr. tetten, s folmarat tiszta jövedelemlül 14 forint 35 kr., 16 forint 35 kr. helyett. No de két forint nem sokat mozdit az ügyön. Minekünk nincs jogunk köztudni azon, ha vajon ez emlénté hangversenyei bonyolulmányból fog-e a szobor valaha valóban nyaralni. azonban ama vaduló cikk fölénytelensége miatt jogunk van keréken kimondani: hogy mi e jelentés egyoldalúsága miatt nem tekinthetjük azt emléntének, de feleletnek sem.

Szerk.

TÁRCA.

Komoly levelek.

XXX.

□ Kíneseit találtam, hegyes olvasója igénytelen leveleinnek, kinevet, melyről kell hogy hírt adjak azoknak, kik szavaikat figyelmükre méltítják. Azok közé tartozom, kik könyv mellett elfáradván, pihenésül ismét csak könyvhez folyamodnak. Volt idő, mikor nem igen válogattam, mert időm bőven volt, szomjam véghetetlen, könyv pedig szűken. E körülmény lehet oka, hogy a könyv külseje nem bír reám sem esábróval ha szép, sem eltaszító hatással, ha tán szégyenes vagy kopott, mert a tapasztalás megtanított a belső vizsgálni és külső után nem itéltek többé soha.

Nem tudnám én megmondani, micsoda nyelven írt könyvekkel tanultam legtöbbet, de aligha nem magyarok voltak, amelyekből megtanultam a legészakosabbat, a leghasznosabbat és amitől elem legelőbb világságot nyere, akaratom a legtöbb rugalmasságot, szívem a legtöbb kiegyensúlyozást.

Nevezem őket? Megtehetem egy szóval. — Szellemi életem legédeszege, legelőbb és élvezetesebb táplálékát a magyar nagy költők műveinek köszönhetem.

Igen is, a magyar költőnagyságot illeti az a dicsőség, hogy ők nem csak mulattatók, nem csak vidító és mesélők a nemzetnek, hanem látókai, hithirdetők, növelők és tanítók, törvényhozók és bírák, büntetők a gonoszoknak és jutalmazók minden hazafi és honleány érdemnek és erénynek.

A magyar nemzet viszont büszke lehet rá, hogy meg tudja különböztetni mindig a költők között is a buzát a konkoltyót, és meg azokat, kik idegen példák után indulva, a nemtelen vágyának és aljas élvezetnek szósólóivá hajultak és az égi tüzet nyomorult bérért vagy a szemtelen hercei tapsaiért árban hurokni nem állottak, minden emelgőrs édesbűvekkel együtt szépségteljesen elfelejtette: azallat hálás kebellet gyűlt össze azok körébe, kik a költészet ajándékát is úgy tekintették, mint Isten adományát, ki azt nem akarhatta adni soha a költő, sem azon nép romlására, melynek kebeléből a dalnok eredt. — Megbeszélvén a ritka tehetséget magokban, megbeszélvén hazájuk fiait és leányait a fegyverek között magasabb szellemi élvezetért, és elfelvén imádságot a világegyetem alkotója iránt, a magyar nagy költők mindenkor úgy pengették a lantot, hogy aki hallotta, bülsébb lett, jobb lett, boldogabb lett, habár nem egyszer történt, hogy hangos zokogás és általános könyhullatás kísérte a dalnok előadását.

Ujabb időkben időm, mit olvasásra fordíthatok, mind szűkebbre szorult, a könyvek halomra gyűlnek, lehetetlen minden elolvasnom. Ily körülmények közt könnyen megiesik, hogy a leghasznosabb vagy legelőbbes könyv is olvasatlanul marad; amúliakbáb, mert sokszori sürgetésünk dacára még mindig nem akart megismétlenni az ohajított irodalmi figyelmét és figyelmzettő,*) kit biztos kalauzál fogott volna követni az olvasó közhűség, ama gazdag de rendezetlen terménytárban, melynek neve magyar irodalom.

Midőn tehát mondom, hogy kinevet találtam, az azt jelenti, hogy a kinevet régen megvan, könnyű megismerhettem volna, talán förgött is kezem között, de nem ismerem meg külsejéről, más nem figyelmzettetted rá, sőt akik mutatótáit köznének belőle, oly figyetlenül választották, hogy nem sokat vártam utána.

A tanodai szünet vége lehelességet tette magammal a búvárlást. Leereszkedtem a legújabb magyar versek tengerébe és a sok csillogó üres esiga és kagyló közt olyat is találtam, melyből szebbnél

szébb és drágánál drágább keleti gyöngyök mosolyogtak szemembe.

E gyöngyök abban a ritka szépségű kagylóban találhatók, melynek neve Mindszenty Gedeon költeményei.

E kagyló könyv alakjában jelent meg, igen szép és majdnem egészen hibátlan kiadásban az egri érseki nyomdából, és 2 forint 50 kr. kapható. Igazán ajándék, ha az ember azt veszi tekintetbe, hogy vannak e gyűjteményben költemények, melyeket alkalmatos időben és kellő hangulatban olvasván, a mennyország előzetze szállja meg a fegyverek tiszta kebelét.

Mindszenty költeményeinek tárgya többnyire magasatos, verseinek alakja a tárgynak mindentel megfelelő, a mérték tisztán magyar, a hangteljes gyönyörű, a rim keresetlen, a nyelv oly tiszta mint a legtisztább szimzme, de épen oly édes is; amellett folyokony mint az olvasztott arany! Petőffy véli sokszor hallani a fül, oly szépen zeng Mindszenty dala, és midőn csillogni akar, Lisztjai képgazdaságával vetekedik. De van valami, ami e verseket minden más magyar versét megkülönbözteti és ez a fiatal költőnek merész szárnyalása a magosba. Nincs az a pasirta, mely merészében és egyenesében pattanna a lelkesedés szárnyain az egzek felé, mint Mindszenty gondolatai. Ő oly elevenen éri magát az Istenség gyermekeknek, hogy nem fél senkitől és semmitől. Mint maga mondja: az ottálról vette le lantját és a pap jól keresztelte őt Gedeonnak. Örömet adnaak belőle mutatványt mi is de most nem lehet. — Majd máskor!

Csak meggyőződésemet fejezem ki, midőn mondom, hogy a kebel, melyen e kagyló termelt, még sok gyöngynek anyja, és erősen hiszem, mindenkéi, aki Mindszenty Gedeon eddigi verseit olvasta, azon ohajtsában egyesül velem, hogy e gyöngyök eltemetve ne maradjanak. A magyarok Istene éltesse a magyar költők ezen új Gedeonját és adjon neki gyöngytermő időjárást. — Isten önnel!

Fekete János.

Történeti beszély

Szeredy Ferencről.

(Folytatás.)

E szavak, ugylászik a büszke carnál megtekték hatásukat; mert arcán nem sokára egy kéjes ríngás vonult keresztül, mely nála a kibékültésként jelenteni, sőt midőn később a tömerek kinevet megpillantották sőt szemet, ajkán egy futolagos mosoly vonult át, ami nála a ritkaságok közé tartozott.

— Jó tehát! — szolt elégedett arccal, — menj vissza uradhoz, s mond meg neki, hogy ha szikse lesz valamikor reám, Jován cárral azonnal talpon leend. —

Révay Ferenc, kinek számára a hegyes karó már el is készült a cár sátorra előtt, — nem mondatá többször magának a finebbi szavakat; hanem sietve távozott, s áldá az urat, ki őt a rabló gyilkos körmei közül szerencsésen kimenté.

Ily esetek később többször is ismétlődtek. — A fejedelmek a török világ alatt hatalmasabb vált rablókát igen gyakran pénzül iparkodtak részükre hódítani, és az ily szorultságból lett magas szövetségek csak növelék az alválok kinevességét és gögös föltámadásokukat, s így a koronás fők ép azt, mit ezáltal föllátítani akartak, t. i. saját tekintélyüket, egyszersmint önmaguk alá is ásták.

IV.

Mig Jován cárral ujonan nyert kinevein gyönyörködve legeltette szemét, azallat Zápolya János, a magyar király, meghallván a történeteket, és az alválok álcárnak Ferdinándhoz pártolását, dühös bosszúra lobbant, s annak minden áron megsemmisítését elhatározta; miért is tiszteit egy futár küldte a bátor Perényi Péter Erdély vajdájához, azon izenettel: hogy seregét azonnal összeszedvén, mentül előbb siessen a Szeged alatt garázdálkodó cárr ellen.

A derék Perényi nem sokáig váratott magára, hanem a lehető leggyorsabban összeszedve csapa-

taít, s azoknak egy részét felényi lovassággal a hős Bezerédy Ferenc vezérletére bízván, bátran nyomult mindinkább előbbre. Már Temesvárt jóval maga után hagyván, az Arankához ért... Itt a két csapat, mely eddig egy testben összerattara húzódt, most kétfélre vált: az egyik részszel Perényi a szőregh halomoknál, a másikkal pedig Bezerédy Gyula felé tartott, hogy így Jován cárt bekeríthesse: de ép e terv mindketőjök veszedelmére vált, mert az arról előre értesült eladásán Jován, előbb Bezerédy Ferenc ellen indult, s annak csapatait váratlan meglepven, szétszalasztotta úgy, hogy mire Perényi segítségül a csatáért érkezett, már akkor a hős Bezerédy vívő harcossáival együtt szétarabolva hevert a vértől fölázott porban.

Ujabb ütközetről szó sem lehetvén, a segítő sereg is visszahúzódt, a nekihevílt vad tábor pedig dítte őket, mint tetszett és míg bele nem fáradt, melynek gyilkos körmei közül megszabdalását, Perényi is csak gyors paripájának köszönheté...

A vesztett esata, de leginkább a kedves Bezerédynek eleste, egészen lehangolá a jószívű Jován királyt, ki mindamellett égett a vágától, és kudarcot melőbb megotorolni.

Jován cárnak még mindig kedvence helye volt a szegedi vidék: innen intézte a táj helyeségeinek kirabolatását, a nép jajgatást s nyugóit fájdalommal, de nem találkoztott senki, ki őt e vészorpo tigrissel megmentse, s így kénytelen volt kineveitől megfosztva elkeseredetten nézni, mint gyűjtők föl csöndes hajlókát és mint hordjak elcsirbe gyűjtőt gabonát az alcar gyilkos harcossal. De mégis a folytonos zaklatás lassanként kezdte megéltetni a bosszu poharat, úgy, hogy midőn később a rablások mindig sürübben ismétlődtek, a kétségbeesés fegyverforgásra késztette őket; azonban önéregetben nem bírván, követeiket küldének Zápolyához, hogy segítségét kieszaköljék, részükrol minden kitéltetőt igérvén.

Zápolya örült az alkalomnak, s eljöttnek hívé a bosszu rég várt árját, midőn a gazt porba sujtathja; csak egyedül azt sajnálta, hogy a nagy elfoglaltság miatt személyesen részt nem vehet a csatában, — helyét egy derék hadvezér által akarta tehát betölteni, miért is Czibak Imre temesi gróft szoltit föl, hogy ismert vitézsége által a rablócsapatot szétoszlassa.

Nyárutó végefélre kezdé meg a temesi gróf a táborozást esekély szamá hajdui s nemesivel, mely szám azonban a vidékből később összegyűlkezett kaszás népség és a Perényi-féle hajdúkat alkalmakor elszéledt harcossal hozzá csatlakoztatva tekintélyes sereggé növekedett, úgy, hogy e hó végével már körülbelül 9 ezer fegyveres állott készen, mely erő elegendőnek is látszott a sikerre.

Czibak Imre seregét három részre osztva, a lezszebb rendben nyomult Szeged felé.

A cár nem is gyantva a közel megtámadtatást, vadul döszölt aranyos sátorában, midőn egyszerre csak a csatákortól riadása s iszonyu zaj riasztá föl lelelők mómárból.

— Itt az ellen! — kiáltának Jován meglepett esordái, kik idestova fútkározza kapadokzat védelem után; de mint minden ily határozott rendhez nem szokott csövesek — az egész tábor mihamar általános zútvárrá lón.

Ezallat Czibak emberei iszonyu zngás s porfolyeg között mindinkább közeledének a megrémült ellen felé.

A hajduk a jobb oldalon, a Szőregh felőlombok mögöl, a nemesség középről és a kaszasok balról törtek a közbe szorított rablókra, s a szíjra rohamot nem sokára a fegyverek esőrsége s a haladókól horgései követték, miket túlszárnyalt a lelkesült csatálátás.

— Lovamat! — ordítá a fölbúszított cár, és pár perc múlva már dühösen kapáló menyénél flvátogatott a legesűrűbb tömeg közé, acél szabályt villogtatva, melynek éke bős csapások közt osztogatá a halált; bátorító hangja kihallatszott még az általános esatazaj közül is, de minden erőlködése haszatlannak látszott.

Csapatái, melyek másszor oroszlny bator-sággal harcoltak; most szétgöcögden engedék által a tért az ellenek, s szétcsúszva rendetlenül küzdének.

*) Végre valahára mint bizonyos ígértik, hogy már teljében (december) meg fog indulni Arany János szerkesztése mellett a „Szépirodalmi Bizony”. Az ismételten már nagy volt, és jobb kezébe aligha lehetett volna a Figyelő bízni.

